

Seznam volně dostupných databází k hledání rodinné historie

Doplnění k přednášce ze dne 11. 6. 2026

1. Regionální státní archivy (Matriky a sčítání lidu)

Území ČR je rozděleno mezi 8 hlavních archivů. Pro hledání předků musíte vědět, pod které farní úřady daná obec spadala.

- **Praha (Hlavní město):** [Archivní katalog Archivu hl. m. Prahy](#) – Matriky, sčítání lidu a pobytové přihlášky pro Prahu.
- **Střední Čechy:** [eBadatelna Státního oblastního archivu v Praze](#) – Matriky a sčítací operáty pro středočeský region.
- **Jižní Čechy:** [DigiArchiv SOA v Třeboni](#) – Jeden z nejpropracovanějších českých archivů s matrikami, pozemkovými knihami a kronikami.
- **Západní Čechy:** [Porta fontium](#) – Společný česko-bavorský projekt SOA v Plzni. Obsahuje matriky a kroniky západních Čech.
- **Severní Čechy:** [Zubr \(SOA Litoměřice\)](#) – Archivní vademecum pro Ústecký a Liberecký kraj.
- **Východní Čechy:** [Aron \(SOA Hradec Králové / Zámrska\)](#) – Moderní portál pro prohlížení digitalizovaných matrik východočeského regionu.

Morava (jižní a západní): [Acta Publica \(Moravský zemský archiv v Brně\)](#) – Portál pro výzkum na jižní a střední Moravě. **Sčítací operáty pro Brno:** Pokud hledáte sčítací operáty přímo pro **město Brno** (vnitrozemské čtvrti a tehdejší předměstí), ty v MZA nenajdete. Jsou uloženy v samostatném **Archivu města Brna (AMB)** a prohledávat je můžete online prostřednictvím jejich vlastního portálu [Digitální archiv Brno](#).

- **Severní Morava a Slezsko:** [Digitální badatelna Zemského archivu v Opavě](#) – Matriky, sčítání lidu a urbáře pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj.
- **Sčítací operáty pro Zlínský kraj, Jihomoravský kraj a Kraj Vysočiny:** <https://www.mza.cz/scitacioperaty> - Moravský zemský archiv v Brně. V systému stačí zadat název obce a následně můžete procházet dochované ročníky (nejčastěji 1857–1910) rozdělené podle čísel popisných.

2. Národní a speciální archivy

- **Židovské matriky:** [Digitální badatelna Národního archivu](#) – Oficiální databáze židovských matrik z celého území ČR a také soupisů židovského obyvatelstva.

- **Vojenská historie:** [Vojenský ústřední archiv \(VÚA Praha\)](#) – Obsahuje neocenitelnou **Databázi padlých v 1. světové válce** a vojenské matriky. Dále kartotéku letců RAF, Wehrpassy příslušníků SS, kteří sloužili jako strážní v koncentračních táborech [VUA Praha kartotéka](#).
- **Bezpečnostní složky:** [eBadatelna ABS](#) – Archiv bezpečnostních složek pro dohledání informací z období totality, ale také část dokumentů věnovaná vyšetřování válečných zločinů.

3. Globální genealogické databáze (Zdarma)

- **FamilySearch:** [familysearch.org](#) – Provozováno mormonskou církví. Je to **největší bezplatná genealogická databáze na světě**. Obsahuje miliony indexovaných a prohledávatelných českých matrik (často se zde vyhledává snáze podle jména než v českých archivech). *Vyžaduje pouze bezplatnou registraci.*

4. Staré noviny, adresáře a digitalizované knihy

Genealogický výzkum skvěle doplňují dobové zprávy, úmrtní oznámení či zmínky v tisku.

- **Kramerius (Národní knihovna ČR):** [kramerius.nkp.cz](#) – Digitální knihovna obsahující miliony stránek historických novin, časopisů a adresářů (např. adresáře firem, staré kalendáře).
- **Digitální studovna MO:** [kramerius.army.cz](#) – Zaměřeno na vojenské historické tiskoviny a plukovní věstníky.

5. Užitečné doplňkové registry a mapy

- **Policejní přihlášky (Konskripce):** [Konskripce \(1850–1918\)](#) – Pobytové přihlášky pražského policejního ředitelství, které detailně mapují celé rodiny žijící v té době v Praze.
- **Staré mapy a katastry:** [ÚAZK - Ústřední archiv zeměměřictví a katastru](#) – Stablní katastr a indikační skici (mapy z 1. poloviny 19. století), kde můžete najít konkrétní čísla popisná a domy svých předků.
- **Četnost jmen:** [Naše jména](#) nebo [Kde jsme](#) – Databáze četnosti příjmení v ČR, která vám ukáže geografické rozšíření vašeho rodového jména dnes i v minulosti.
- **Hřbitovy:** [BillionGraves](#) a [České hřbitovy](#) – Komunitní databáze hrobů, často obsahující fotografie náhrobků s daty narození a úmrtí.

6. Komerční databáze s bezplatným základem

- **MyHeritage:** [myheritage.cz](#) – Jedna z nejpopulárnějších platforem na světě s kompletní českou lokalizací.
 - **Co je zdarma:** Můžete si zde založit rodokmen **do 250 osob zcela zdarma** a využívat základní funkce pro správu stromu. V bezplatné verzi lze také manuálně vyhledávat v některých základních indexech.
 - *Poznámka:* Automatické shody s jinými rodokmeny (Smart Matches) a přístup k pokročilým historickým záznamům (Record Matches) jsou již součástí placeného předplatného.

7. Klíčové mezinárodní archivy pro 20. století (Holocaust a druhá světová válka)

Pokud vaši předkové prošli tragickými událostmi druhé světové války, rasovou perzekucí nebo nuceným nasazením, tyto dva archivy jsou zcela neocenitelné a plně zdarma:

- **Yad Vashem (Izrael):** yadvashem.org – Světové centrum památky holocaustu v Jeruzalémě.
 - **Ústřední databáze jmen obětí holocaustu:** Obsahuje záznamy o téměř 5 milionech Židů zavražděných nacisty. Najdete zde digitalizované „Stránky svědectví“ (Pages of Testimony), které po válce vyplňovali přeživší příbuzní, transportní listiny i dokumentaci z ghett (včetně terezínských a pražských transportů).
- **Arolsen Archives (dříve International Tracing Service):** arolsen-archives.org – Nachází se v Německu a jde o **nejobsáhlejší archiv na světě o obětech nacistického režimu**.
 - **Co v něm najdete online:** Archiv obsahuje přes 30 milionů digitalizovaných dokumentů. Můžete zde bezplatně vyhledávat podle jména a najít původní vězeňské karty z koncentračních táborů (např. Dachau, Buchenwald, Mauthausen), dokumenty o nuceně nasazených (totální nasazení) a poválečné záznamy o lidech bez domova (Displaced Persons), kteří hledali své rodiny přes Červený kříž.
- **Památník Terezín:** Památník Terezín – Klíčová česká instituce spravující databázi politicky a rasově perzekuovaných vězňů: Umožňuje bezplatně vyhledávat podle jména a příjmení osoby, které byly vězněny v terezínském ghettu, v Malé pevnosti nebo v koncentračním táboře Litoměřice. Záznamy často obsahují data narození, data transportů do Terezína i následných deportací na Východ, případně informace o osvobození či úmrtí.

8. Německý spolkový archiv a vojenské záznamy

Pokud vaši předkové sloužili ve Wehrmachtu (což se mužů z Těšínska a Hlučínska kvůli německému občanství masově týkalo), klíčem k jejich osudu je Německo.

- **Bundesarchiv (Spolkový archiv SRN):** bundesarchiv.de – Pro genealogii slouží primárně jeho vyhledávací systém **Invenio** a specializované oddělení v Berlíně-Reinickendorfu (bývalý úřad WAsSt, který spravoval agendu padlých a vojáků Wehrmachtu).
 - **Co je online:** Přes systém Invenio lze vyhledávat jména v digitalizovaných kartotékách (např. personální spisy důstojníků, NSDAP, zajatci).
 - **Jak postupovat (žádost zdarma):** Většina osobních spisů řadových vojáků Wehrmachtu není online kvůli ochraně osobních údajů. Musíte na webu Bundesarchivu vyplnit **online formulář (Benutzungsantrag)** pro osobní výzkum. Pokud prokážete přímou příbuzenskou linii, archiv vám zdarma nebo za drobný poplatek (kopírování) zašle kompletní vojenskou kartu předka – kde sloužil, zranění, vyznamenání i zajetí.

9. Deutsche Volksliste (DVL) pro Těšínsko

Zápis do německého národnostního seznamu (*Deutsche Volksliste*) znamenal pro obyvatele Těšínska automatické přidělení říšské státní příslušnosti (kategorie DVL 1 až 3) a pro muže povinnost narukovat do německé armády.

Vzhledem k poválečnému divokému vývoji a snaze dokumenty zničit se tyto seznamy nedochovaly na jednom místě. Neexistuje jedna centrální online databáze „všech volkslistářů“, ale badatelé musí kombinovat následující archivy:

Kam se obrátit online a fyzicky:

- **Zemský archiv v Opavě (ZAO):** digi.archives.cz – V digitální badatelně a ve fondech fyzického archivu (pobočka Olomouc a Opava) se nacházejí fondy jako *Okresní úřad Těšín*, *Landrát Těšín* nebo poválečné spisy *Mimořádných lidových soudů (MLS)* a *Okresních národních výborů (ONV)*.
 - **Co zde hledat:** Poválečné retribuční spisy a žádosti o „navrácení československého státního občanství“. Lidé, kteří podepsali Volkslistu, museli po válce dokazovat, že tak učinili pod nátlakem. Tyto spisy obsahují původní německá čísla Volkslisty i rodinné poměry.
- **Státní archiv v Katovicích (Archiwum Państwowe w Katowicach):** szukajwarchiwach.gov.pl – Těšínsko bylo administrativně za války připojeno k provincii Horní Slezsko (Regierungsbezirk Kattowitz).
 - **Co zde hledat:** Polský státní vyhledávač *Szukaj w Archiwach* je zdarma a obsahuje obrovské množství digitalizovaných nacistických úředních dokumentů, včetně částí agendy Deutsche Volksliste z Těšínska (Cieszyn) a okolí. Doporučuje se zadávat do vyhledávání německé i polské názvy obcí a heslo „Volksliste“.

10. Neoficiální, ale neocenitelné komunitní projekty pro tento region

Protože je pátrání v této oblasti složité, vznikly skvělé dobrovolnické projekty:

- **Projekt Hultschiner Soldaten (Hlučínsko):** hultschiner-soldaten.de – Přestože se primárně zaměřuje na sousední Hlučínsko, metodika a osudy vojáků jsou pro Těšínsko identické. Obsahuje volně přístupnou databázi tisíců mužů, kteří museli narukovat do Wehrmachtu, s jejich životopisy a fotografiemi.
- **Slezská genealogická společnost (SGS):** sgs.genealogy.cz – Dobrovolné sdružení badatelů zaměřené právě na Opavsko, Hlučínsko a Těšínsko. Na jejich stránkách najdete návody, indexy a rady, jak specificky postupovat při hledání předků s Volkslistou.

11. Vystěhovalectví do Ameriky a zámoří

Zejména z oblasti Moravy (včetně Frenštátska a Novojičínska) odcházely v 19. a na začátku 20. století masové vlny emigrantů do USA (především do Texasu).

- **Ellis Island Database:** heritage.statueofliberty.org – Pokud vaši předkové odešli do Ameriky v letech 1892–1924, prošli touto přistěhovaleckou stanicí v New Yorku. V bezplatné databázi najdete digitalizované lodní manifesty, kde je

uvedeno jméno lodi, věk předka, poslední bydliště v Evropě i jméno příbuzného, za kterým do USA jel.

- **Náchodští vystěhovalci:** vystehovalectvi.cz – Výborně zpracovaný specializovaný projekt mapující emigraci z Čech do zámoří, s řadou rad a odkazů.

12. Velká válka (1914–1918) a vojenské ztráty

Kromě českého Vojenského ústředního archivu (VÚA) existují i rakouské a dobrovolnické registry, které mapují osudy vojáků rakousko-uherské armády.

- **Seznamy ztrát Rakousko-Uherska:** velkavalka.info – Skvělý český dobrovolnický projekt, jehož autoři přepisují oficiální tištěné rakouské seznamy ztrát (*Verlustliste*). Můžete zde snadno vyhledat předka, který byl za 1. světové války zraněn, padl, nebo padl do zajetí.
- **Österreichisches Staatsarchiv (Vídeňský válečný archiv):** oesta.gv.at – Pokud se vojenské dokumenty k vašemu předkovi nedochovaly v Praze, mohou být ve Válečném archivu (Kriegsarchiv) ve Vídni, který postupně digitalizuje kmenové listy vojáků i plukovní dokumentaci.

13. Historie domů, usedlostí a místopis

Abyste věděli, jak vypadala obec a konkrétní stavení, kde vaši předkové žili, využijte mapové a historické portály.

- **Dvě stě let staré satelitní mapy (Císařské otisky):** mza.cz/indikacni-skici nebo ags.cuzk.cz – Indikační skici Stablního katastru (z let 1824–1843) jsou kolorované mapy, kde vidíte každý dům, stodolu, zahradu či rybník. Domy jsou navíc označeny původními čísly popisnými a často i jménem tehdejšího majitele.
- **Historie regionálních domů:** pamatkovykatalog.cz – Národní památkový ústav zde eviduje historicky cenné stavby včetně venkovských usedlostí, mlýnů či chalup. Najdete zde stavební historii domů a staré fotografie.

14. Paměť národa a orální historie

Genealogie nejsou jen suchá data narození a úmrtí, ale především příběhy. Pro 20. století existuje unikátní český projekt:

- **Paměť národa:** pametnaroda.cz – Největší veřejně přístupná pamětnická sbírka v Evropě. Pokud vaši předkové zažili světové války, odboj, holokaust nebo komunistickou perzekuci, je velká šance, že v databázi najdete nahrávky, fotografie a životopisy lidí ze stejné obce či pamětníky, kteří vaše příbuzné znali.

15. Umělá inteligence pro čtení starých písem

Čtení kurentu, švabachu nebo staré češtiny v matrikách a pozemkových knihách bývá pro začínající badatele největší překážkou. Dnes již existují pokročilé technologické nástroje, které s tím dokážou zásadně pomoci.

- **Transkribus:** transkribus.org – Světově nejuznávanější platforma využívající umělou inteligenci a strojové učení (HTR – *Handwritten Text Recognition*) speciálně vyvinutá pro automatické rozpoznávání a přepis historických rukopisů.

- **Co je zdarma:** Po vytvoření bezplatného účtu získáváte **50 kreditů každý měsíc zdarma** (to obvykle stačí na přepis zhruba 50 stránek textu měsíčně).

Tip pro začátek: Pokud s rodokmenem teprve začínáte, doporučuje se stáhnout si do počítače bezplatný český program **Ancestry** pro evidenci dat, případně začít budovat rodokmen přímo na **Myheritage** nebo **FamilySearch**.

Dne 12. 6. 2026 vypracovala Mgr. Šárka Anlaufová,
vedoucí Muzea Frenštát pod Radhoštěm